

A pedagógus-továbbképzés rendszerének operatív tervezése

Szemponatok a portfólió tantárgyi elemeihez (írásbeli feladatok a 3 fő témakörből) tartozó reflektív bemutatáshoz a tankerület-igazgatási vezető képzésen

**Dr. Iker János (ELTE SRPSZKK)
Gerölyné Kölkedi Éva (ELTE SRPSZKK)**

-
- **A portfólió tartalma - áttekintés**
 - **A továbbképzés intézményi és tankerületi/térségi és személyi tervezése, a tervezéshez szükséges jogi és szakmai fogalmak, sztenderdek, a szemináriumi dolgozatok szintetizálása – általános észrevételek**
 - **Szakmai reflexió**
 - **Etikus hivatkozás, formai követelmények**

A portfólió tartalma

(2017. május 24.)

1 nyomtatott, fűzött, 2 db ezzel teljesen megegyező CD

Tankerületi feladatok: fenntartói, támogató, ellenőrző, értékelő

TÉMAKÖR	TANTÁRGY
1. Tankerület-igazgatási vezetői ismeretek (FENNTARTÓI feladatok)	1. Rendszertervezés és működtetés
	2. Fenntartói feladatok a köznevelési intézményben
2. A szervezet irányításához, működtetéséhez kapcsolódó ismeretek (TÁMOGATÁS)	3. A pedagógus továbbképzés rendszerének operatív tervezése
1. Gyakorlati ismeretek (ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS)	1. Köznevelési rendszer pedagógiai, szakmai ellenőrzés rendszere

A portfólió elemei

- előlap
- tartalomjegyzék
- plágium nyilatkozat
- bevezetés (személyes és indokló)
- a témakörök dolgozatai alapján témakörönként max. 5-5 oldal szintetizáló elemzés (+ dolgozatból részlet)
- összegző szakmai reflexió
- irodalomjegyzék (összesített, csak ide, DE hivatkozni mindenütt kell!)
- ábrák, mellékletek

Koherencia és cél:

- pedagógus kompetenciák fejlesztése érdekében
- a pedagógus életpályában való előrehaladás biztosítása
- HR szemlélet
- **intézményi hatékonyság**

Szintézisben, egységesen, tankerületi és /vagy intézményvezetői szemlélettel, gyakorlati példákkal, saját megfogalmazású reflexióval (miért így, mi a véleményem, mi a javaslatom, hogy lehetne másként, mi az én szerepem felelős vezetőként, miért nem jó, stb.

A kurzus teljesítése – a beadott szemináriumi dolgozatok követelményei

➤ A teljesítés módja:

- **Térségi/intézményi szintű továbbképzési rendszer (program)/beiskolázási terv tervezése, beleszőve (és építve rá) a képzés alapítást és/vagy hálózatos tanulást, jó gyakorlatok elterjesztését.**

➤ Formai követelmények:

- az írásbeli feladatok megoldásával kapcsolatos követelmények:
 - terjedelem: 8.000-10.000 karakter szóköz nélkül.
 - a jogszabályok pontos alkalmazása, szakszerű hivatkozások (**Magyar Pedagógia** stílusának használata)

Térségi/intézményi szintű továbbképzési rendszer/program/ beiskolázási terv tervezése

► Tartalma:

- helyzetkép**
- statisztika (szakos ellátottság, továbbképzésben érintettség, minősítés, közoktatáspolitikai kötelező feladatok)**
- köznevelési intézményi fejlesztési tervek**
- továbbképzési tervek összevetése**
- éves beiskolázási tervek összevetése**
- a térségi pedagógus-továbbképzési lehetőségek számbavétele, illesztése a tervekhez**
- pedagógus-továbbképzés alapításának kezdeményezése és hálózatos tanulási formák megszervezésére**
- alapítási kérelem vagy jó gyakorlat leírása indokolva**

Portfólióba illesztés

- ➡ javasolt javítások szükségessége
- ➡ bevezetés, indoklás
- ➡ rövidítés vagy kiemelés
- ➡ reflexió
- ➡ mindez egységes szerkezetben

Mire figyeljünk? Általános megfigyelések - típushibák

- határidő
- tárgytól való eltérés
- bevezetés, indoklás, tématartás, következtetések, reflexiók
- irodalomjegyzék és hivatkozások
- szerkesztettség, formázás

A támogató (továbbképzési) rendszerről szóló portfólióelem értékelésének szempontjai

- **Bevezetés:** a szakmai probléma leírása pontos és szakszerű-e?
- **Tartalom:** megtörténik-e a téma szempontjából releváns adatok összegyűjtése, rendszerezése és elemzése? Túlmutat-e a téma feldolgozása a helyzet egyszerű leírásán? Jellemzi-e a portfóliót az elemzés és a kritikai szemlélet érvényesítése? Kimutatható-e a praxisorientáltság az elmélet és a gyakorlat egyensúlyára való törekvés?
- **Szakirodalmi tájékozottság, megalapozottság:** a szerző mennyire épít a szakterület elméleti és módszertani ismereteire, elfogadott modelljeire? Ismeri és használja-e a témához kapcsolódó legfontosabb hazai – esetleg külföldi – szakirodalmat?
- **Kompetenciák szakszerűségének megjelenítése**
- **Elemzés, értékelés, fejlesztés koherenciája**
- **Az eredmények hasznossága, alkalmazhatósága:** megjelennek-e az elemző munkára épülő önálló következtetések, javaslatok? Milyen mértékben hasznosíthatóak a mindennapi gyakorlat során a megfogalmazott tapasztalatok?
- **Stílus és szakterminológia, szakszerű és etikus hivatkozások, felhasznált irodalom**
- **Összbenyomás**

Reflektív gondolkodás, reflexió

- Az egyik legfontosabb eszköz a pedagógus munkájában a reflektív gondolkodás és gyakorlat kifejlesztése, melynek eredménye nem csupán egy korszerűbb pedagógiai gyakorlat kimunkálása és bevezetése, de intézményi szinten a megújulásra képes tanulószervezet kialakulása. (Szivák, 2010)
- *Dewey, Schön, Sinnika Ojanen és Calderhead (id. Móri, 2014)*
 - a reflektív tanítás jelentése megegyezik a tudatos tanítással, melyben a tanár a cselekvések okait és azok következményeit is felméri
- A speciális szakmai képességek közül bizonyítottan fejleszthető a reflektivitás egyik legfontosabb összetevője, az elemző képesség, melynek lényeges elemei:
 - az oktatási-nevelési probléma felismerése,
 - a probléma meghatározása (azonosítása) és lebontása,
 - a probléma elemzése, elsősorban az okok feltárása segítségével,
 - megoldási módok felállítása,
 - az optimális megoldás kiválasztása olyan módon, hogy a választás a hasonló, szokásos szituációkat és az új helyzet egyedi vonásait is figyelembe veszi,
 - a szándékolt és nem szándékolt következmények átgondolása.

A reflexió (Kotschy, 2013. 14.o.)

- A pedagógus problémaérzékenysége fejlett.
- A problémák megfogalmazása pontos, szakszerű.
- A pedagógus reflexiói a folyamatok lényeges elemeire vonatkoznak.
- Elemző, értékelő megfigyeléseket és megjegyzéseket tartalmaz.
- A körülmények sajátosságait figyelembe vevő elemzés, értékelés jellemzi.
- Elemzése elvekre, elméletekre támaszkodik, túlmutat a személyes tapasztalatokon, tradíciókra való hivatkozáson.
- A magyarázatoknál figyelembe veszi az etikai, szakmapolitikai szempontokat.
- A külső értékelésre nyitott, a véleményeket saját tapasztalataival ütközteti, szakmai fejlődése szempontjából végiggondolja.
- Megfogalmazza a fejlődést segítő további feladatokat.
- Tudatosság, önkritikusság, a fejlődés iránti elkötelezettség jellemzi.
- Nyelvezete szakszerű

A reflexió hármass tagolása

(Bárdossy, Dudás, Pethőné és Priskinné, 2002. 174.)

- reflektálás az előzményekre, a külső és belső tényezőkre, tervezés folyamatára, magára a feladatra, csoportra, stb. (ELŐFELTEVÉS – RÁHANGOLÁS)
- reflektálás a történésekre – mit hogyan csináltam, mi történt, miért úgy történt „reflektálás” – (JELENTÉSALKOTÁS)
- önértékelés: mi volt jó, mit csinálnék másként, miben fejlődtem (kompetenciáim is) és hogyan fejlődhetnék tovább, miért jó ez vezetőként és miért jó/nem jó, javítandó a szervezet számára – hogyan érzem magam (REFLEXIÓ)

Reflexiók kérdéssor *(Hunya, 2015)*

- **Mi történt? Mit láttam/hallottam/tapasztaltam? Egyszerű, ítéletmentes beszámoló legyen.**
- **Hogy éreztem magam? Milyen hatással járt, amit tettem/nem tettem? Ezt sem kell elemezni.**
- **Mi volt abban a jó és a rossz, ami történt? Fogalmazzunk meg értékítéleteket.**
- **Mi miért történt úgy, ahogyan történt? Kérdezzünk meg másokat, olvassunk!**
- **Mi következik abból, amit leírtam és elemeztem? Általános következtetés.**
- **Mit tehetek másképp? Személyes következtetés, terv.**

Etikus hivatkozás

- APA stílus: a Magyar Pedagógia hivatkozási stílusa
 - <http://zeus.nyf.hu/~nagykpkrstf/APA.pdf>
 - www.magyarpedagogia.hu
- **szövegközi hivatkozás:**
 - „idézet”: szerző, évszám, oldalszám; jogszabály esetében paragrafus száma
 - gondolat átvétele, nem szó szerint: szerző, évszám
- **lábjegyzet:** csak magyarázat, kiegészítés, stb. szöveg
- **felhasznált irodalom:** a végén, betűrendben, oldalszám nélkül; minden hivatkozott mű, írás, elektronikus forrás szerepel

Etikus hivatkozás

➤ Hivatkozások a szövegben

- A szövegben a hivatkozás a szerző(k) nevével és a megjelenés évszámával történik.

➤ Szabályos könyvészeti adatok az irodalomjegyzékben

➤ Önálló könyvek

- Szerző(k) (évszám): Cím. Kiadó, kiadás helye (város).
- A könyv címe dőlt betűvel.

➤ Szerkesztett könyvek

- Szerző(k) (évszám, szerk.): Cím. Kiadó, kiadás helye (város).
- A könyv címe dőlt betűvel.

Etikus hivatkozás

➤ Szabályos könyvészeti adatok az irodalomjegyzékben

➤ Könyvfejezetek

- Szerző(k) (évszám): Fejezet (tanulmány) cím. In: Szerkesztő(k) neve (szerk.): Könyv címe, kiadó, kiadás helye (város). Oldalszámok: a fejezet első és utolsó oldala.
- A könyv címe dőlt betűvel.

➤ Folyóiratban megjelent cikkek

- Szerző(k), (évszám): Tanulmány cím. Folyóiratcím, évfolyam [kötet] száma. Szám. Oldalszámok: a tanulmány első és utolsó oldalának száma.
- A folyóirat címe dőlt betűvel. Az évfolyam száma félkövér.

Etikus hivatkozás

- Elektronikus referenciákra, weblapokra, online cikkekre az APA stílus alapvető szabályokat határozza meg:
 - egyértelműen irányítsuk az olvasót a forráshoz, kizárólag működő URL címmel
 - tartalmazza a belépési dátumot
 - tartalmazzon minden egyéb APA stílusnak megfelelő részletet, lásd a nyomtatott dokumentumok esetében. *(Kell szerző, cím, megjelenés ideje is!)*

Példák:

Szövegközi etikus hivatkozás:

Egy radikálisan új pedagógiai szemlélet követel helyet magának az oktatásban, ami a minőségre igyekszik nagyobb hangsúlyt helyezni (*Jakab, 2007*).

„Az alapvető elvárás az iskolával szemben, [...] a szociális életképesség magalapozása. ... Mindenekelőtt arra kell törekednie, hogy a kompetenciák minél szélesebb körét hatékonyan fejlessze.” (*Bábosik, 2008. 9.o.*)

„Átlagosan az általános iskolák tekintetében országos viszonylatban 15 tanuló jut egy számítógépre. Ha a számolás során nem vesszük figyelembe az elavult számítógépeket.” (*Tóth, Molnár és Csapó, 2011. 131.*)

Mások szerint a tanári szakértelem „...a tudásnak arra a formájára utal, melynek elsajátítása természetes közegben, életszerű tapasztalatok révén történik, és így alkalmazása is természetes könnyedséggel és hatékonysággal valósul meg.” (*Horváth és Vass, 2005. idézi Némethné, 2007. 211.o.*)

Példák:

Szövegközi etikus hivatkozás:

„A képzés célja tanárok képzése, akik széles körű szaktudományos, pedagógiai, pszichológiai és általános műveltséggel, elméleti és gyakorlati tudással, készséggel és képességgel rendelkeznek. Felkészültek a Nemzeti alaptantervben, a fejlesztési területek, nevelési célok alapján meghatározott köznevelési feladatokra és az oktatói-nevelői munka értékeinek, a közműveltségi tartalmak közvetítésére, a tudásépítésre, a kulcskompetenciák fejlesztésére és érvényesítésére” (8/2013. EMMI rendelet, 1. melléklet).

Hazánkban évtizedes múltra tekint vissza az a szabályozás, hogy a pedagógusoknak hétévente, kötelezően, 120 óra akkreditált továbbképzést kell teljesíteniük, tudásuk, képességeik felfrissítése céljából (277/1997. Kormányrendelet 4-6.§).

„A tanítási óra menete alapvetően azon múlik, hogyan vélekedünk a megismerési folyamatról, milyen pedagógiai eszköztárat tudunk mozgósítani a lehető legeredményesebb megoldás érdekében.” (Nádasi, M., 2003. o.n.)

A Bárczy – programmal fémjelzett időszak fő tevékenységei a következők: az iskolahálózat fejlesztése, a főváros sajátosságait figyelembe vevő helyi tanterv megalkotása és a budapesti pedagógusok – elsősorban a tanítók – szakmai, pedagógiai és pszichológiai kultúrájának emelése (Csillag, 2009. o.n.).

Példák szövegközi etikus hivatkozás

- „Az egységes külső ellenőrzési standardok rögzítik az értékelés területeit, és azokon belül olyan elvárásokat, amelyek különböző hazai és nemzetközi kutatási eredményeknek megfelelően írják le a jó pedagógus, intézményvezető és intézmény jellemzőit.” (Oktatási Hivatal **b**, 2016. 8.o.)
- „A nem kötelező minősítő eljárás lefolytatását a pedagógus a jelentkezési lapon (2 példányban) a minősítés évét megelőző év március 31-ig kezdeményezi az intézményvezetőnél.” (Oktatási Hivatal **a**, 2016. 31.o.)

Példák:

9. számú táblázat: A könyvtárpedagógia gondolattérképe, könyvtárpedagógiai foglalkozások

[illegible]

Példák:

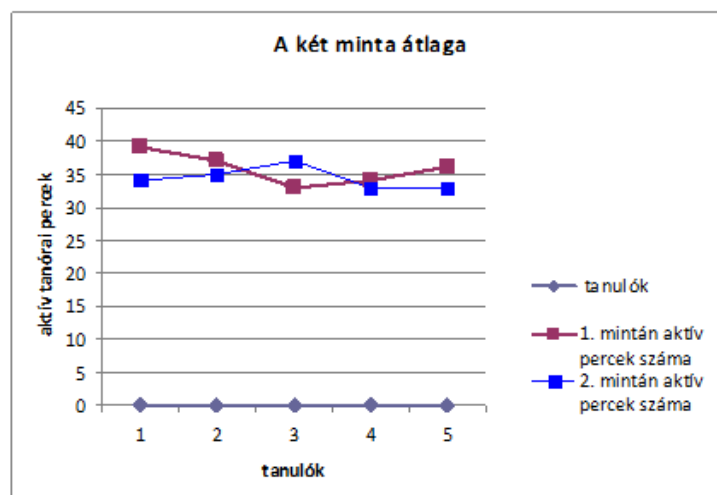
Kép, diagram és aláírása (ábra)

kialakítását, gyakorlását. A reflektív gondolkodásról, értékelésről a Reflexiók a pedagógiában tárgy keretében elméleti és gyakorlati síkon egyaránt tanultunk, mégpedig úgy, hogy mi magunk is műveltük.

14. ábra: A reflexió fogalomtérképe csoportmunkában megalkotva.
Készült 2013. március 9-én, csoporttárs felvétele

Példák: kép, diagram és aláírása (ábra)

11. ábra: Az aktív percek átlagai összehasonlítva

A véletlen úgy hozta, hogy munkaformájában ugyan különböző, de a tanulói aktív percek számát tekintve homogén csoportot szemlélítettünk. Az első alkalom és csoport frontális osztálymunkája a pedagógus jóvoltából (motiváció, munkamenet, szemléltetés, tapintás, gyűjtőmunka) ugyanolyan aktivitásra készítette a tanulókat, mint a második

Példa a felhasznált irodalomra 1.

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről. /A pedagógusok képzésével, továbbképzési kötelezettségével összefüggő részek különösen is: 7.§, 19.§, 27.§ (13), 44.§, 61-62.§, 70.§, 78.§, 94-98.§./ In: *Hatályos Jogsabályok Gyűjteménye.*
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100190.TV (2014.07.23.)
- 277/1997. (XII. 22.) Kormányrendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről. In: *Hatályos Jogsabályok Gyűjteménye.* http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700277.KOR (2014.07.23.)
- Balási Ildikó és társai (2014): *Országos kompetenciamérés 2013. Országos jelentés.* Oktatási Hivatal, Budapest.
http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/meresek/orszmer2013/Orszagos_jelentes_2013_03.pdf (2014.07.23.)
- Liskó Ilona (2004): A pedagógus továbbképzés hatékonysága. *Educatio.* 13. 3.sz. 391-405.
- Oktatási Hivatal (2013): *Az akkreditált tanfolyami képzések gyakorlati megvalósulásának és minőségbiztosítási eljárásainak vizsgálata. Javaslatgyűjtemény a pedagógus-továbbképzés helyi szintű minőségbiztosítási és szakmai ellenőrzési gyakorlatának megújításához.* In: Oktatási Hivatal.
http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/tovabbkepzes/pedagogus/T315_Javaslatgyujtemeny_20130320.pdf (2014.07.23.)

Példa felhasznált irodalomra 2.

- Bárdossy Ildikó, Dudás Margit, Pethőné Nagy Csilla és Priskinné Rizner Erika (2002): *A kritikai gondolkodás fejlesztése. Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs
- Hunya Márta (2014): *Reflektív pedagógus – reflektív gyakorlat*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest. <http://ofi.hu/publikacio/reflektiv-pedagogus-reflektiv-gyakorlat> (20160418)
- Kotschy Beáta (2013?): *A portfólió szerepe a pedagógusok minősítési folyamatában*. Oktatási Hivatal, Budapest. https://www.oktatas.hu/.../3_1_5_1_hirlevel_Kotschy_Beata_portfolio (20160415)
- Köcséné Szabó Ildikó (2007): *Milyen tanár leszek? Hallgatók vallanak magukról, a tanári hivatásról*. In: Falus Iván (szerk.): *A tanárrá válás folyamata*. Gondolat Kiadó, Budapest. 121-155.
- Móri Árpádné (2014): *A reflexió szerepe a pedagóguskompetenciák értékelésében*. Oktatási Hivatal, Budapest. www.oktatas.hu/.../reflexio_pedagoguskomptenciak_ertekeleseben (20160415)
- Szivák Judit (2010): *A reflektív gondolkodás fejlesztése*. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest. http://tehetseg.hu/sites/default/files/04_kotet_net.pdf (20160415)

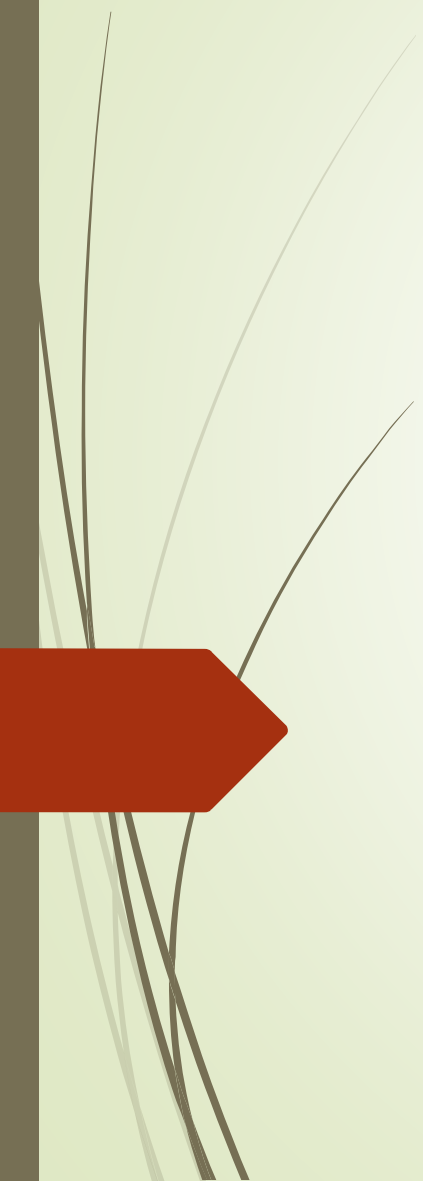
Testületi szerző leírás és azonos szerző azonos évben kiadott más-más műve a címek betűrendjében

- Oktatási Hivatal (2016): *Országos tanfelügyelet. Kézikönyv általános iskolák számára*. Negyedik, javított kiadás. Oktatási Hivatal, Budapest
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadva_nyok/PSZE_altisk_kezikonyv_0130.pdf (20170330)
- Oktatási Hivatal (2016): *Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez*. Negyedik, javított változat. Oktatási Hivatal, Budapest
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadva_nyok/utmutato_a_pedagogusok_minositesi_rendszerében_4jav.pdf (20170330)

Etikus hivatkozás:

- ➡ fényképek, videó – ne legyen, ha igen, ne legyen felismerhető, írásos bejegyző nyilatkozat szükséges a képen, felvételen szereplőktől – képaláírásként: ki, mikor és hol készítette a fotót
- ➡ nevek ne szerepeljenek az esetlegesen mellékelt dokumentumokban - kitakarás

**Köszönöm megtisztelő
figyelmüket!**

Gerölyné Kölkei Éva

**ELTE Savaria Regionális Pedagógiai
Szolgáltató és Kutató Központ**